

К. С. Акбаш,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри,
E-mail: kateryna.akbash@gmail.com
Researcher ID: Z-5027-2019,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3676-4574>;

Н. О. Пасічник,

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри,
E-mail: pasichnyk1809@gmail.com
Researcher ID: Q-8394-2019,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0923-9486>;

Р. Я. Ріжняк,

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри,
E-mail: rzhniak@gmail.com
Researcher ID: Q-3371-2019,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1977-9048>;
кафедра математики та цифрових технологій,
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Статистичний аналіз індексу гендерної нерівності за регіонами України

У статті представлено результати адаптації методології визначення індексу гендерної нерівності до регіонального рівня для України у 2021 році. При цьому використано трансформований набір показників та наочно проілюстрована мінливість значень показників у різних регіонах країни. У процесі проведення дослідження були виявлені такі факти.

Досягнення гендерної рівності є важливим пріоритетом у всьому світі, оскільки існуючі гендерні проблеми суттєво перешкоджають раціональному використанню людських ресурсів. Актуальні підходи до дослідження гендерної рівності передбачають використання як на рівні країн, так і на субнаціональному рівні різних індексів – гендерного розвитку, гендерної нерівності, глобального гендерного розриву. Необхідність регіональної адаптації індексу гендерної нерівності для України пов'язана з тим, що методологія, запропонована ООН, не відображає різноманітних регіональних особливостей конкретної країни. Причиною цього є обмежені можливості збирання даних та необхідність універсалізації їхніх типів і видів для всіх країн. Авторам вдалося суттєво скоректувати показники кожної сфери так, щоб визначити різницю між регіонами нашої держави у контексті вимірювання гендерної нерівності. Як наслідок, це дозволяє надавати політикам та урядовцям ефективні, дієві для кожного з регіонів країни політичні, економічні й соціальні рекомендації у контексті розвитку людського потенціалу з огляду на гендерний фактор.

Було виявлено, що діапазон зміни показників регіональних індексів гендерної нерівності майже для всіх регіонів (крім м. Києва) перевищив межі визначених значень індексу гендерної нерівності для України за 2021 рік. Можливими причинами цього вважаємо такі: а) показники за регіонами України у сфері "Здоров'я" мають значний розмах варіації, який компенсується при обрахунку даних за всією країною; б) для обчислення регіонального індексу гендерної нерівності у сферах "Розширення прав і можливостей" та "Ринок праці" введено нові показники, доступні на регіональному рівні; разом з тим виявлено суттєві різниці між окремими регіонами нашої держави у контексті дослідження тих сфер суспільного, політичного та економічного життя, де є реальні проблеми з позиції гендерної рівності.

Ключові слова: гендерні дослідження, індекс гендерної нерівності (ІГН), субіндекси ІГН, регіональна (субнаціональна) адаптація, рейтинг.

Постановка проблеми. Починаючи з 1990 року, структурами ООН накопичено значний досвід розробки методологій та проведення статис-

тичних гендерних досліджень [8; 9; 10]. Це спонукало організацію до проведення досліджень на рівні країн (або їх груп) та визначення як простих

показників (наприклад гендерного паритету, питомого гендерного паритету, гендерного розриву [2]), так і складних індексів, серед яких індекси гендерного розвитку та гендерної нерівності у загальному індексі людського розвитку, індекс гендерної рівності (Європейський Союз), індекс глобального гендерного розриву та ін. Закономірно гендерна статистика як розділ соціальної статистики з часом стає все більш актуальною через появу реальних мотивів створення паритетних основ залучення до соціальних, освітніх, виробничих та інших процесів представників обох статей суспільства. У доповіді експертів ООН “Концепція та вимір людського розвитку” за 1990 р. уперше було опубліковано методику розрахунку Індексу людського розвитку (Human Development Index, HDI) [8], а 1995 року було опубліковано методику розрахунку двох індексів розвитку людського потенціалу з урахуванням гендерного фактора – індекс гендерного розвитку (GDI) та індекс розширення можливостей жінок (GEM) [9]. 2010 року на зміну показника GEM було введено Індекс гендерної нерівності (Gender Inequality Index, GII) [10].

Необхідність урахування державними політиками й урядовцями гендерних індексів при ухваленні політичних, соціальних та економічних рішень ґрунтується на твердженні, що існуючі гендерні проблеми можуть серйозно перешкоджати організації раціонального використання людських ресурсів. Як наслідок, це створюватиме перепони повноцінному розвитку суспільства. Але при аналізі гендерних процесів у окремо взятій країні складні індекси не ілюструють абсолютні результати за гендерною проблематикою. Це у першу чергу пов’язано з тим, що головною проблемою вибору методики розрахунку кожного з індексів є наявність та/або доступність необхідної інформації. По-друге, при ухваленні політичних, соціальних та економічних рішень усередині країни мають ураховуватися регіональні особливості територій. У результаті ці аргументи формують передумови розроблення методології визначення субнаціональних (регіональних) гендерних індексів.

У пропонованій статті автори представляють результати адаптації методології визначення GII до регіонального рівня для України з використанням трансформованого набору показників та начоно ілюструють варіативність їхніх значень у різних регіонах країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Автори вже звертали увагу на окреслену проблематику. З метою побудови рейтингу регіонів України за рівнем гендерного розвитку та визначення гендерної нерівності в окремо взятому регіоні України були розглянуті прості індекси для демографічної і соціальної статистики [2], проведена адаптація GDI до регіонального рівня [16] та визначений ча-

совий ряд зміни адаптованого GII для Кіровоградської області [1].

Різні варіанти методологій субнаціональних адаптацій для країн з різноманітними особливостями розвитку пропонувалися європейськими авторами, а саме: розширений регіональний індекс гендерного розриву для Італії (С. Cascella, J. Williams, M. Pampaka, [4]); адаптація європейського індексу гендерної рівності до регіонального рівня для вивчення мінливості гендерних відносин в Італії (E. Bericat, [3] та E. Di Bella, L. Leporatti, L. Gandullia, & F. Maggino, [5]); розрахунок індексу гендерної рівності для американських штатів та регіонів (J. Di Noia, [6]), вимірювання структурної гендерної рівності на рівні штату в Мексиці (S. M. Frias, [7]); аналіз створення регіонального індексу гендерної рівності у Норвегії (R. Kjeldstad, & J. E. Kristiansen, [12]); звіт на прикладі Іспанії про гендерну та регіональну нерівність у людському розвитку (J. Martinez Peinado, & G. Cairo Cespedes, [13]); вимірювання регіональної гендерної рівності у Великій Британії (S. Walby, & J. Armstrong, [14]); розробка регіонального індексу людського розвитку від НАН України [18].

Підходи до визначення регіональних гендерних особливостей, реалізовані у перелічених дослідженнях, а також методологічні викладки ООН [8; 9; 10] були використані авторами для побудови рейтингу регіонів України за визначеним індексом гендерної нерівності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологія адаптації індексу гендерної нерівності для одного з регіонів України (рис. 1) була викладена у статті [1]. На момент виконання адаптації ми не мали всіх необхідних даних з розбивкою за статтю для всіх регіонів України. Наразі виконання такого завдання стало можливим. Через початок збройної агресії РФ в Україні необхідні дані, починаючи з 2022 року, відсутні. Водночас, маючи повний набір необхідних даних станом на 2021 рік, ми провели дослідження і визначили регіональні відмінності за індексом гендерної нерівності, який далі позначено як Регіональний індекс гендерної нерівності (РІГН).

У табл. 1 подано показники, метадані та джерела отримання даних, необхідні для виконання адаптації.

Зауважимо, що в адаптованій методиці у сфері “Розширення прав і можливостей” був запропонований показник “Частка жінок та чоловіків – випускників в області науки, математики, техніки, виробництва та будівництва на рівні вищої освіти” [1]. Але цей показник у розрізі статі відсутній для всіх регіонів. Тому для його заміни у цьому дослідженні автори додали два близькі показники: “Частка жінок та чоловіків, які мають вищу освіту за спеціальністю “Професіонали” і “Частка жінок та чоловіків, які мають вищу освіту за спеціальніс-

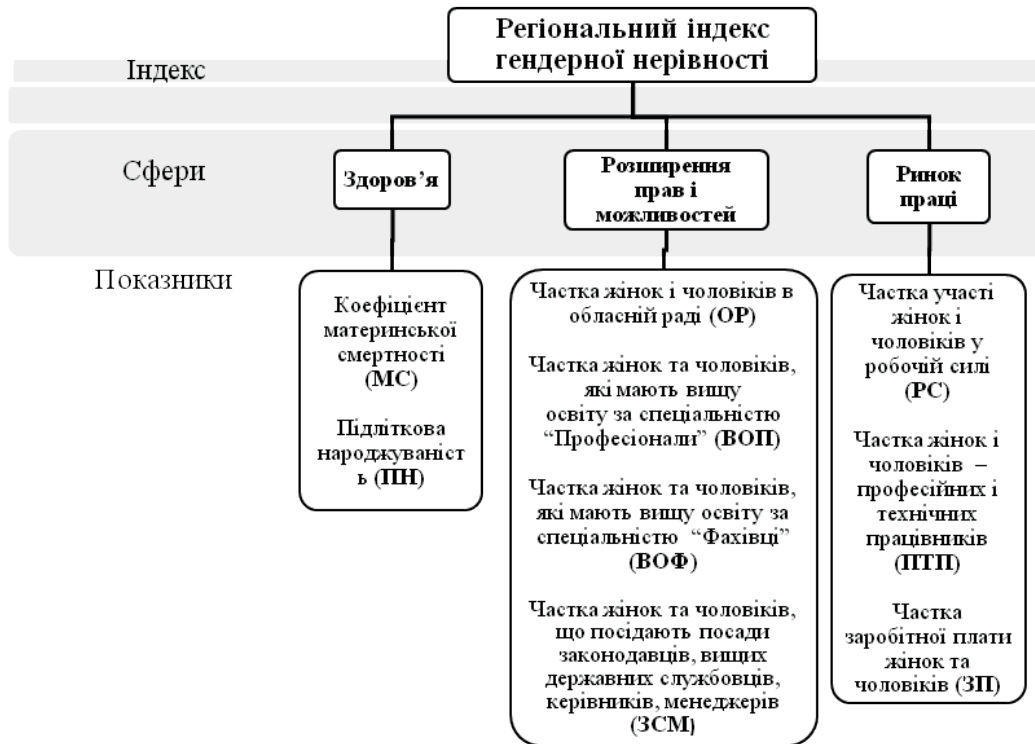

Рис. 1. Загальна схема методології визначення РІГН

Таблиця 1

Показники та джерела даних для адаптованого РІГН

Показник	Метадані	Джерело даних
1	2	3
Здоров'я (ЗД)		
Коефіцієнт материнської смертності (МС)	Кількість смертей через причини, пов'язані з вагітністю, на 100 000 живонароджених дітей	Державна служба статистики України [19]
Підліткова народжуваність (ПН)	Коефіцієнт народжуваності у віці до 19 років включно на 1 000 жінок віком 15–19 років	Державна служба статистики України [19]
Розширення прав і можливостей (РПМ)		
Частка жінок і чоловіків в обласній раді (ОР)	Частка жінок і чоловіків серед депутатів обласних рад	Державна служба статистики України. Індикатори для моніторингу гендерної рівності. Суспільне життя та прийняття рішень [20]
Частка жінок та чоловіків, які мають вищу освіту за спеціальністю "Професіонали" (ВОП)	Частка жінок і чоловіків із вищою освітою, які мають спеціальність за дипломом, що віднесена до категорії "Професіонали" відповідно до Класифікатора професій (ДК 003:2010)	Державна служба статистики України. Файли мікроданих. Зайнятість та безробіття. Анонімні мікродані за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (2021 р.) [21]
Частка жінок та чоловіків, які мають вищу освіту за спеціальністю "Фахівці" (ВОФ)	Частка жінок і чоловіків із вищою освітою, які мають спеціальність за дипломом, що віднесена до категорії "Фахівці" відповідно до Класифікатора професій (ДК 003:2010)	
Частка жінок та чоловіків, що посідають посади законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів (ЗСМ)	Частка посад жінок і чоловіків, що посідають посади законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів відповідно до Класифікатора професій (ДК 003:2010)	

1	2	3
Ринок праці (РП)		
Частка участі жінок та чоловіків у робочій силі (РС)	Частка населення працездатного віку (віком від 15 років і старше), яке бере участь у ринку праці, працюючи чи активно шукаючи роботу, виражається у відсотках від чисельності населення працездатного віку	Державна служба статистики України. Статистична інформація. Публікації. Ринок праці [22]
Частка жінок та чоловіків – професійних і технічних працівників (ПТП)	Частка жінок і чоловіків на посадах, визначених відповідно до Міжнародної стандартної класифікації професій (ISCO-88), включаючи професіоналів фізичної, математичної та інженерної науки (та асоційованих професіоналів), професіоналів з питань життєдіяльності та охорони здоров'я, професіоналів викладання та інших професіоналів	Державна служба статистики України. Файли мікроданих. Зайнятість та безробіття. Анонімні мікродані за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (2021 р.) [21]
Частка заробітної плати жінок та чоловіків (ЗП)	Частка заробітної плати жінок та чоловіків	Цей показник розраховується через такі індикатори (методологію розрахунку див. у [1]): <ul style="list-style-type: none"> • валовий регіональний продукт, млн грн (Державна служба статистики України. Регіональна статистика. Валовий регіональний продукт [23]); • чисельність постійного населення (жінки та чоловіки) (Державна служба статистики України. Регіональна статистика. Населення та міграція. Чисельність населення по регіонах [24]); • економічно активне населення у віці 15–70 років серед жінок і чоловіків, тис. осіб (Державна служба статистики України. Регіональна статистика. Ринок праці. Зайнятість та безробіття. Рівень зайнятості населення по регіонах [25]); • курс долара на 1 січня року дослідження (Міністерство фінансів. Архів валютних курсів [26])

тю “Фахівці”. Указані показники можна отримати з анонімних мікроданих Всеукраїнського обстеження робочої сили. Крім того, зазначимо, що ми не включили до дослідження дані Донецької й Лу-

ганської областей та Автономної Республіки Крим через їх відсутність у зв'язку з окупацією цих територій РФ. У табл. 2 (авторська розробка) наведено уточнену методику розрахунку адаптованого РІГН.

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку адаптованого регіонального РІГН

№	Кроки	Розрахунок
1	2	3
1	Визначення нульових і екстремальних значень	Оскільки середнє геометричне значення не може бути обраховане із нульових значень, то для всіх компонентів показників встановлено мінімальне значення 0,1%
2	Агрегування за вимірюваннями для кожної гендерної групи з використанням середніх геометричних величин	Для жінок формула агрегування така: $CG_{ж} = \sqrt[3]{\left(\frac{10}{MC} \cdot \frac{1}{PN}\right)^{1/2} \cdot (OP_{ж} \cdot ВОП_{ж} \cdot ВОФ_{ж} \cdot ЗСМ_{ж})^{1/4} \cdot (РС_{ж} \cdot ПТП_{ж} \cdot ЗП_{ж})^{1/3}},$ а для чоловіків: $CG_{ч} = \sqrt[3]{1 \cdot (OP_{ч} \cdot ВОП_{ч} \cdot ВОФ_{ч} \cdot ЗСМ_{ч})^{1/4} \cdot (РС_{ч} \cdot ПТП_{ч} \cdot ЗП_{ч})^{1/3}}$

1	2	3
3	Агрегування з гендерних груп з використанням середньої гармонійної величини	$ГС(СГ_{ж}, СГ_{ч}) = \left[\frac{(СГ_{ж})^{-1} + (СГ_{ч})^{-1}}{2} \right]^{-1}$
4	Розрахунок середнього геометричного середніх арифметичних величин для кожного показника	$\overline{ЗД} = \frac{\left(\sqrt{\left(\frac{10}{МС} \right) \cdot \left(\frac{1}{ПП} \right) + 1} \right)}{2};$ $\overline{РПМ} = 1/2 \cdot \left(\sqrt[4]{ОР_{ж} \cdot ВОП_{ж} \cdot ВОФ_{ж} \cdot ЗСМ_{ж}} + \sqrt[4]{ОР_{ч} \cdot ВОП_{ч} \cdot ВОФ_{ч} \cdot ЗСМ_{ч}} \right);$ $\overline{РП} = 1/2 \cdot \left(\sqrt[3]{РС_{ж} \cdot ПТП_{ж} \cdot ЗП_{ж}} + \sqrt[3]{РС_{ч} \cdot ПТП_{ч} \cdot ЗП_{ч}} \right);$ $СГ_{ж,ч} = \sqrt[3]{\overline{ЗД} \cdot \overline{РПМ} \cdot \overline{РП}}$
5	Розрахунок регіонального індексу гендерної нерівності	$РІГН = 1 - \frac{ГС(СГ_{ж}, СГ_{ч})}{СГ_{ж,ч}}$

Почнемо з аналізу складових показників ків, а також індекс гендерного паритету за кожною РІГН. Проаналізуємо показники жінок та чолові- парю показників.

Таблиця 3

Значення показників РІГН за сферою “Здоров’я”, Україна, 2021 рік

Регіон	Коефіцієнт материнської смертності (МС)	Підліткова народжуваність (ПН)
Вінницька	38,0	13,6
Волинська	40,6	14,6
Дніпропетровська	56,4	13,1
Житомирська	23,4	17,3
Закарпатська	15,8	39,6
Запорізька	31,3	12,8
Івано-Франківська	37,9	12,7
Київська	39,6	12,8
Кіровоградська	36,1	20,2
Львівська	41,2	9,2
Миколаївська	56,9	17,7
Одеська	57,1	15,5
Полтавська	49,6	13,0
Рівненська	119,8	14,0
Сумська	36,5	12,4
Тернопільська	13,7	12,0
Харківська	51,7	8,5
Херсонська	42,2	17,0
Хмельницька	34,6	16,2
Черкаська	58,6	15,7
Чернівецька	76,6	16,3
Чернігівська	74,9	12,4
м. Київ	3,4	4,1

Для сфери “Здоров’я” ми маємо лише показни- ки для жінок. Як свідчать дані табл. 3, ситуація за регіонами України є різною. Найнижче значення коефіцієнта материнської смертності спостеріга- лося у м. Київ (МС = 3,4), а найвище – у Рівнен- ській області, де близько 120 жінок (на 100 000

живонароджених дітей) помирало при пологах або від причин, пов'язаних із пологами.

Показник підліткової народжуваності найнижчий знову ж таки у м. Київ (ПН = 4,1), а найвищий – у Закарпатській області, де 2021 року народжували близько 40 жінок із 1 000 у віці до 19 років включно.

Проаналізуємо сферу “Розширення прав і можливостей”. Для цього представимо кількісні результати для відповідних показників, а також обрахуємо індекс гендерного паритету (ІГП) для кожного показника як співвідношення показника для жінок до відповідного для чоловіків (табл. 4).

Зауважимо, що за показниками ОР та ЗСМ частки жінок та чоловіків у сумі дають 100%. А за показниками ВОП і ВОФ розглядається частка жінок (чоловіків) із відповідною спеціальністю серед усіх жінок (чоловіків), які мають вищу освіту. Для м. Київ для визначення показника ОР були обрані дані щодо представництва жінок і чоловіків у міській раді (у відсотках).

За показником “Частка жінок і чоловіків в обласній раді” найбільше значення простежується у Київській області (35,4% жінок), але індекс ІГП = 0,55 є досить далеким від гендерного паритету. А найменший показник – у Житомирській області, де представництво жінок в обласній раді дорівнює лише 9,4%. Незважаючи на те, що ситуація за областями різна, в усіх обласних радах представництво чоловіків суттєво перевищує представництво жінок.

За показником “Частка жінок та чоловіків, які мають вищу освіту за спеціальністю “Професіонали” найближча ситуація до гендерного паритету

спостерігається у м. Київ (ІГП = 0,94). Протилежна ситуація у Закарпатській області, де показник ВОП для жінок становить 48,86% (ІГП = 0,756). Загалом, за цим показником маємо аналогічну картину – всі області мають вищу частку чоловіків.

За показником “Частка жінок та чоловіків, які мають вищу освіту за спеціальністю “Фахівці” найближча ситуація до гендерного паритету простежується у Дніпропетровській області (ІГП = 1,1). Найнижче значення цього показника знову ж таки у Закарпатській області, де показник ВОФ для жінок становить 43,82% (а втім, ІГП = 1,4). За регіонами ситуація обернена до попереднього вимірювання – усі області за показником ВОФ мають вищу частку жінок.

Щодо показника “Частка жінок та чоловіків, що посідають посади законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів” ситуація за регіонами України не є однозначною. Є чотири області, де жінок на таких посадах більше ніж чоловіків – це Запорізька (50,63% жінок), Миколаївська (54,30%), Сумська (52,07%) і Чернігівська (51,46%). В інших областях це представництво є нижчим за 50%, причому найнижчі показники ЗСМ для жінок мають місце у Закарпатській (34,56%) та Чернівецькій (32,26%) областях.

На рис. 2. візуалізовані результати, які демонструють ситуацію щодо гендерної рівності за регіонами України у сфері “Розширення прав і можливостей”.

Два показники (ОР та ВОП) показують асиметрію на користь чоловіків, причому показник ОР

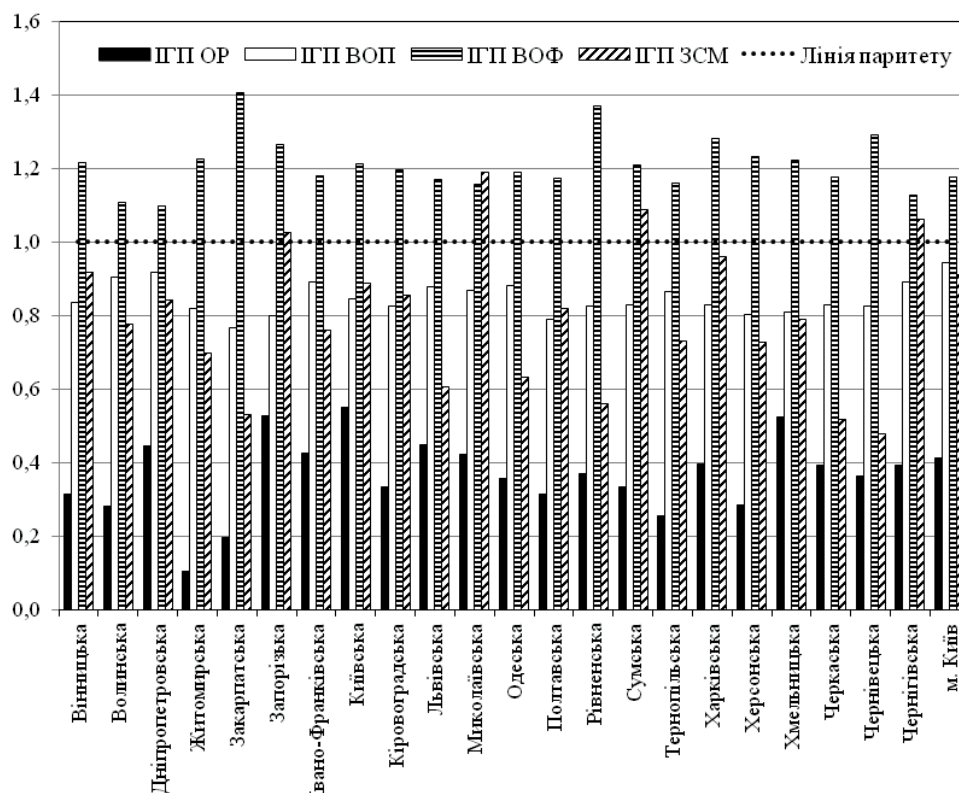

Рис. 2. ІГП за показниками сфери “Розширення прав і можливостей”, 2021 рік

Значення показників РІПН за сферою "Розширення прав і можливостей", Україна, 2021 рік

Регіон	Частка жінок і чоловіків в обласній раді, ОР		ІПН за ОР	Частка жінок та чоловіків із вищою освітою "Професіонали", ВОП		ІПН за ВОП	Частка жінок та чоловіків із вищою освітою за спеціальністю "Фахівці", ВОФ		ІПН за ВОФ	Частка жінок та чоловіків, які посідають посади законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів, ЗСМ		ІПН за ЗСМ
	чоловіки	жінки		чоловіки	жінки		чоловіки	жінки		чоловіки	жінки	
Вінницька	76,20	23,80	0,31	46,54	38,85	0,83	44,88	54,48	1,21	52,17	47,83	0,92
Волинська	78,10	21,90	0,28	51,95	46,86	0,90	48,05	53,14	1,11	56,35	43,65	0,77
Дніпропетровська	69,20	30,80	0,45	55,78	51,08	0,92	43,85	48,04	1,10	54,32	45,68	0,84
Житомирська	90,60	9,40	0,10	56,32	46,10	0,82	43,24	53,01	1,23	58,94	41,06	0,70
Закарпатська	83,60	16,40	0,20	63,56	48,68	0,77	31,21	43,82	1,40	65,44	34,56	0,53
Запорізька	65,50	34,50	0,53	55,71	44,40	0,80	43,20	54,55	1,26	49,37	50,63	1,03
Івано-Франківська	70,20	29,80	0,42	60,54	53,89	0,89	38,10	44,88	1,18	56,85	43,15	0,76
Київська	64,60	35,40	0,55	55,45	46,86	0,84	42,55	51,58	1,21	52,97	47,03	0,89
Кіровоградська	75,00	25,00	0,33	51,06	42,08	0,82	48,05	57,36	1,19	53,97	46,03	0,85
Львівська	69,00	31,00	0,45	58,06	50,93	0,88	41,94	49,07	1,17	62,33	37,67	0,60
Миколаївська	70,30	29,70	0,42	54,33	47,14	0,87	45,55	52,71	1,16	45,70	54,30	1,19
Одеська	73,80	26,20	0,36	60,59	53,43	0,88	39,20	46,57	1,19	61,31	38,69	0,63
Полтавська	76,20	23,80	0,31	54,18	42,79	0,79	44,44	52,14	1,17	55,00	45,00	0,82
Рівненська	73,00	27,00	0,37	68,89	56,92	0,83	27,21	37,26	1,37	64,19	35,81	0,56
Сумська	75,00	25,00	0,33	54,71	45,26	0,83	45,29	54,74	1,21	47,93	52,07	1,09
Тернопільська	79,70	20,30	0,25	54,67	47,29	0,86	42,18	48,91	1,16	57,79	42,21	0,73
Харківська	71,70	28,30	0,39	61,30	50,72	0,83	37,32	47,79	1,28	51,08	48,92	0,96
Херсонська	77,80	22,20	0,29	53,02	42,52	0,80	45,92	56,56	1,23	57,87	42,13	0,73
Хмельницька	65,60	34,40	0,52	52,81	42,73	0,81	45,73	55,83	1,22	55,88	44,12	0,79
Черкаська	71,90	28,10	0,39	54,01	44,75	0,83	45,85	53,94	1,18	65,88	34,12	0,52
Чернівецька	73,40	26,60	0,36	61,94	51,02	0,82	37,94	48,91	1,29	67,74	32,26	0,48
Чернігівська	71,90	28,10	0,39	49,71	44,21	0,89	48,27	54,38	1,13	48,54	51,46	1,06
м. Київ	70,83	29,17	0,41	75,03	70,66	0,94	24,97	29,34	1,17	52,35	47,65	0,91

СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА

демонструє доволі низькі показники для жінок. Показник ЗСМ для 19 областей також має нижчі значення для жінок, ніж для чоловіків, причому в більшості областей асиметрія в бік чоловіків суттєва.

Проведемо кореляційний аналіз для ІГП за сферою “Розширення прав і можливостей”. Для аналізу використаємо коефіцієнт кореляції Пірсона, оскільки всі ряди ІГП нормально розподілені з рівнем значущості 0,01 (табл. 5).

Таблиця 5

Парні кореляції між ІГП для сфери “Розширення прав і можливостей”, 2021 рік

ІГП	ІГП ОР	ІГП ВОП	ІГП ВОФ	ІГП ЗСМ
ІГП ОР	1	,250	-,182	,304
ІГП ВОП	,250	1	-,672**	,203
ІГП ВОФ	-,182	-,672**	1	-,384
ІГП ЗСМ	,304	,203	-,384	1

** Кореляція значуща на рівні 0,01 (двостороння)

У табл. 5 бачимо лише одну значущу кореляцію – між ІГП ВОП та ІГП ВОФ спостерігається значний обернений зв'язок. Тобто чим більша частка жінок за показником ВОФ, тим менша вона за

показником ВОП. Найвища частка жінок за показником ВОФ у Кіровоградській області (57,36%), а за показником ВОП – у м. Київ (70,66%).

Таблиця 6

Значення показників РІГН за сферою “Ринок праці”, Україна, 2021 рік

Регион	Частка участі жінок та чоловіків у робочій силі, РС		ІГП за РС	Частка жінок та чоловіків – професійних і технічних працівників, ПТП		ІГП за ПТП	Частка заробітної плати жінок та чоловіків, ЗП		ІГП за ЗП
	чоловіки	жінки		чоловіки	жінки		чоловіки	жінки	
Вінницька	70,8	55,6	0,79	34,57	65,43	1,89	56,10	43,90	0,78
Волинська	60,9	51,2	0,84	26,15	73,85	2,82	54,22	45,78	0,84
Дніпропетровська	69,7	58,1	0,83	32,59	67,41	2,07	57,03	42,97	0,75
Житомирська	66,1	58,4	0,88	28,55	71,45	2,50	54,84	45,16	0,82
Закарпатська	69,6	51,1	0,73	29,25	70,75	2,42	52,32	47,68	0,91
Запорізька	68,9	57,1	0,83	29,94	70,06	2,34	57,56	42,44	0,74
Івано-Франківська	68,6	50,3	0,73	22,79	77,21	3,39	54,89	45,11	0,82
Київська	69,5	55,5	0,80	33,30	66,70	2,00	54,76	45,24	0,83
Кіровоградська	66,0	56,1	0,85	27,61	72,39	2,62	53,58	46,42	0,87
Львівська	66,4	55,2	0,83	27,77	72,23	2,60	54,24	45,76	0,84
Миколаївська	72,2	57,0	0,79	31,16	68,84	2,21	57,06	42,94	0,75
Одеська	71,1	52,1	0,73	37,60	62,40	1,66	53,00	47,00	0,89
Полтавська	67,8	57,3	0,85	26,18	73,82	2,82	56,48	43,52	0,77
Рівненська	62,3	61,5	0,99	28,58	71,42	2,50	57,54	42,46	0,74
Сумська	68,5	57,4	0,84	30,73	69,27	2,25	56,34	43,66	0,77
Тернопільська	64,2	53,0	0,83	24,60	75,40	3,06	54,81	45,19	0,82
Харківська	69,8	58,5	0,84	36,84	63,16	1,71	54,08	45,92	0,85
Херсонська	72,2	56,8	0,79	30,94	69,06	2,23	51,93	48,07	0,93
Хмельницька	67,7	54,6	0,81	24,29	75,71	3,12	56,13	43,87	0,78
Черкаська	68,8	57,7	0,84	26,52	73,48	2,77	54,47	45,53	0,84
Чернівецька	68,5	56,1	0,82	31,94	68,06	2,13	51,41	48,59	0,94
Чернігівська	68,9	59,6	0,87	26,52	73,48	2,77	55,21	44,79	0,81
м. Київ	71,7	61,5	0,86	40,92	59,08	1,44	53,53	46,47	0,87

Аналіз сфери “Ринок праці” показав, що за показником «Частка участі жінок та чоловіків у робочій силі» для всіх областей України маємо жіночі показники нижчі, ніж чоловічі (див. табл. 6). Лише в одному регіоні маємо практично гендерний паритет – це Рівненська область, де рівень зайнятості чоловіків дорівнює 62,5%, а жінок – 61,5%. Для інших областей гендерні розриви суттєві, найбільші – у Закарпатській, Івано-Франківській та Одеській областях, де ІГП = 0,73 і показник зайнятості чоловіків майже на 20% перевищує відповідний показник для жінок.

Для показника “Частка жінок та чоловіків – професійних і технічних працівників” за всіма областями характерна суттєва асиметрія в бік жінок. Найменший розрив у значеннях показника

спостерігається у м. Київ, де показник для жінок майже на 20% більший за показник для чоловіків, а найбільший розрив – в Івано-Франківській області, де показник для жінок майже на 50% більший за показник для чоловіків.

Показник “Частка заробітної плати жінок та чоловіків” для всіх регіонів має асиметрію в бік чоловіків. Найближча до паритету ситуація – у Чернівецькій області, де ІГП = 0,94. Найнижчі же значення індексу гендерного паритету – у Запорізькій і Рівненській областях (ІГП = 0,74), де частка заробітної плати жінок майже на 15% менша, ніж у чоловіків.

На рис. 3 зображено результати, які демонструють ситуацію щодо гендерної рівності за регіонами України у сфері “Ринок праці”.

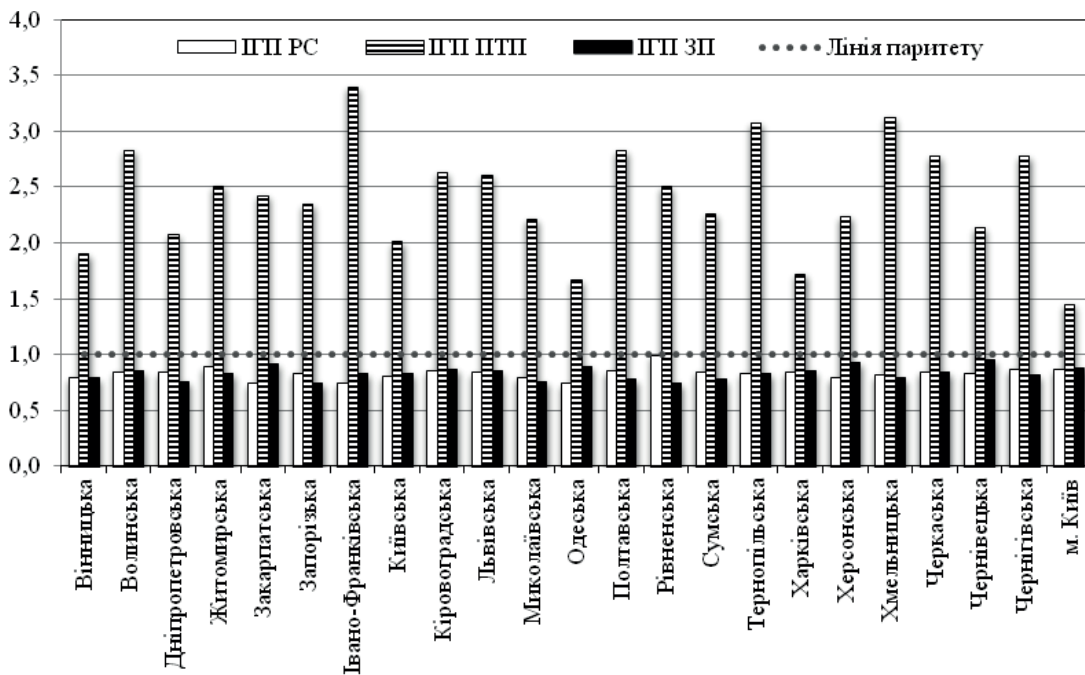

Рис. 3. ІГП за показниками сфери “Ринок праці”, 2021 рік

Два показники – робоча сила та заробітна плата – показують повну асиметрію на користь чоловіків. І навпаки, частка професійних і технічних працівників демонструє суттєву гендерну асиметрію у бік жінок. Зауважимо, що між індексами гендерного паритету у сфері “Ринок праці” значущих кореляцій немає.

Перейдемо до визначення РІГН для регіонів України. Для цього скористаємось алгоритмом розрахунку адаптованого регіонального РІГН (див. табл. 2) та даними, отриманими в результаті аналізу показників за сферами “Здоров’я” (див. табл. 3), “Розширення прав та можливостей” (див. табл. 4) та “Ринок праці” (див. табл. 6). Результати визначення РІГН візуалізовано на рис. 4.

Виконаємо градацію за рівнями РІГН за методологією, закладеною у звітах про людський розвиток [11]:

(0; 0,3) – дуже низький рівень гендерної нерівності;

[0,3; 0,4) – низький рівень гендерної нерівності;

[0,4; 0,6) – середній рівень гендерної нерівності;

[0,6; 0,7) – високий рівень гендерної нерівності;

[0,7; 1) – дуже високий рівень гендерної нерівності.

Також наведемо рейтинг регіонів за рівнем РІГН (рис. 5). За розрахованими значеннями РІГН бачимо, що чотири регіони (м. Київ, Тернопільська, Запорізька та Львівська області) мають дуже низький рівень гендерної нерівності. Для цих областей характерні невисокі показники підліткової народжуваності та материнської смертності. Переважна більшість областей України мають низький рівень гендерної нерівності. Але різниця в рамках цього рівня помітна. Лише одна область – Рівненська – характеризується середнім рівнем

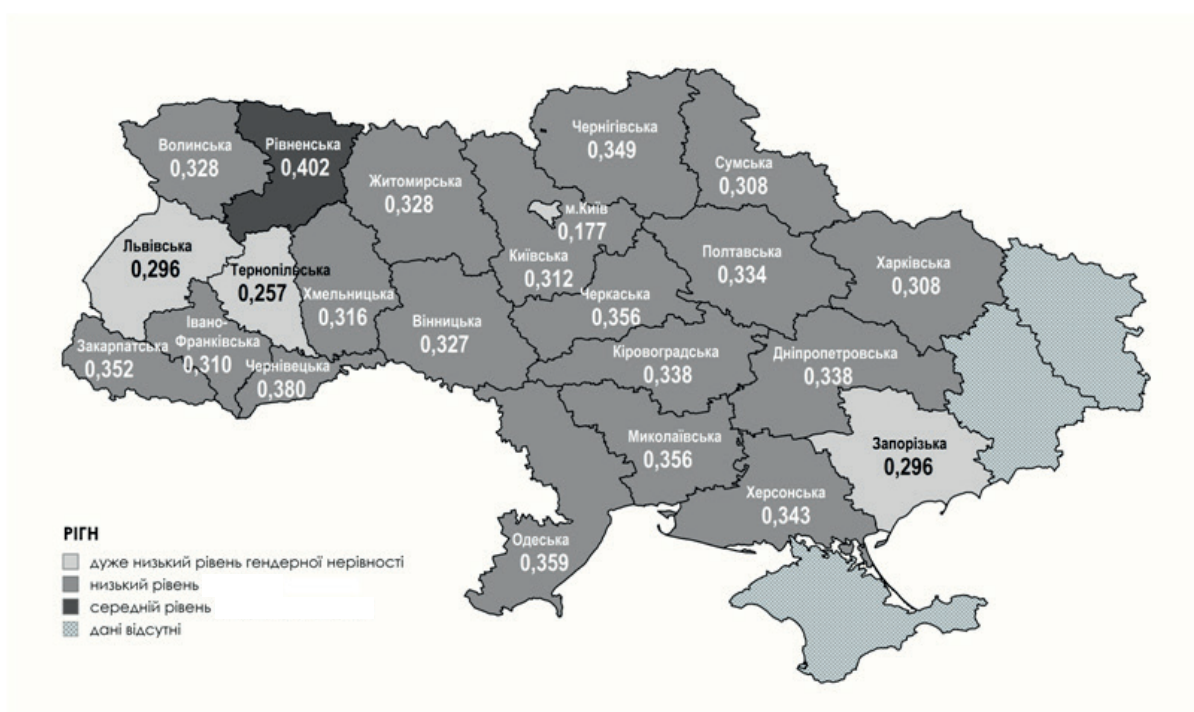

Рис. 4. Значення РІГН для регіонів України, 2021 рік

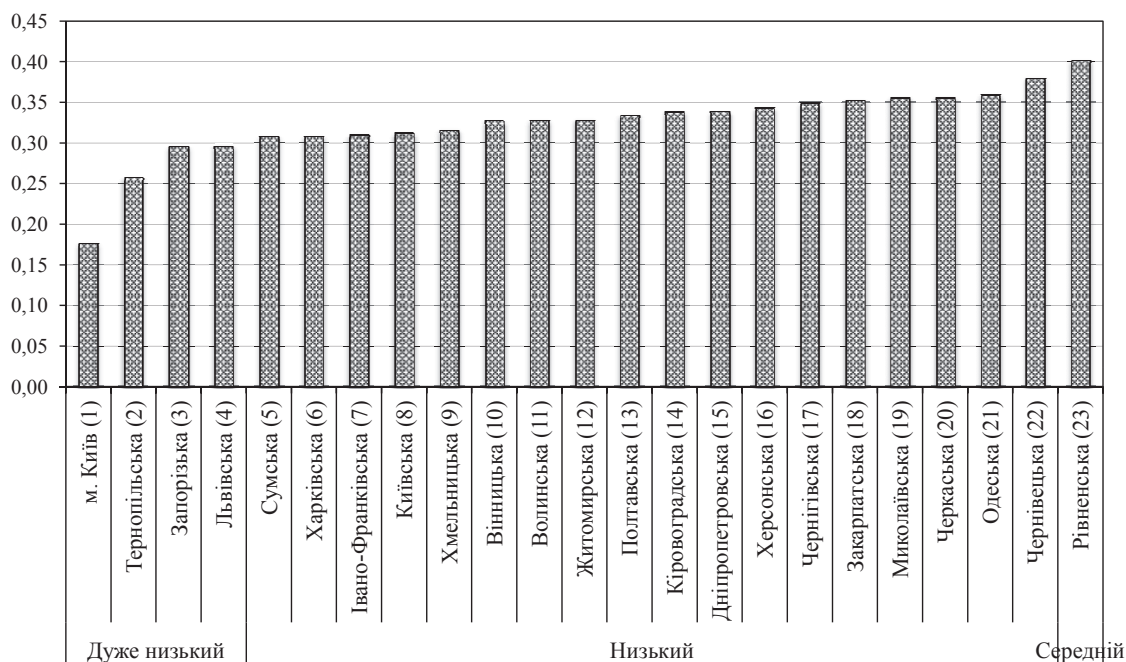

Рис. 5. Рейтинг регіонів України за РІГН, 2021 рік

гендерної нерівності за рахунок високого показника материнської смертності, який дуже різко виділяється серед усіх регіонів України.

Обговорення. Відповідно до показників гендерного профілю України [16], ГІУ у 2021 році становив 0,20, що виводить нашу країну на 35 місце в Європі [17]. На фоні підрахунку регіональних показників РІГН значення індексу по всій Україні виглядає оптимістично. А щодо місця у європейському середовищі, то нижче нас лише 9 країн

Європи. При цьому очевидним є факт невідповідності регіональних показників РІГН (див. рис. 4) загальнодержавному. З чим же пов'язана така суперечливість кінцевих результатів нашого дослідження порівняно з загальними результатами підрахунку ГІУ по Україні?

Уже у сфері “Здоров'я” (див. табл. 3), показники якої автори урахували відповідно до методології ООН, можна спостерігати великі розмахи варіації для обох складових за сукупністю регі-

онів нашої держави (за показником “Коефіцієнт материнської смертності” – 116,4 при коефіцієнті варіації більше 53%, а за показником “Підліткова народжуваність” – 35,5 при коефіцієнті варіації понад 43%). Власне цей факт міг суттєво вплинути на зміну відповідних показників ІПП регіонів, оскільки при визначенні загальних показників по країні за цією сферою внаслідок узагальнення даних мінімальні та максимальні значення за різними регіонами взаємно компенсуються.

Показники сфери “Розширення прав і можливостей” були модифіковані з огляду на регіональні особливості. Так, показник “Представництво жінок та чоловіків у парламенті” був заміненений на відповідний показник ОР. Оскільки показник “Частка жінок та чоловіків, що мають середню освіту” не є актуальним на рівні регіонів України (середня освіта є обов’язковою для всіх, до того ж цей показник не розраховується з 2001 року, тобто з моменту останнього перепису населення в нашій країні), то цей освітній показник був заміненений на два більш актуальні та глибокі – ВОП і ВОФ. Також до показників цієї сфери додано показник ЗСМ, запозичений із методології розрахунку GEM. Усі нові чотири показники (які ілюструють реальну різницю між регіонами і є доступними для аналізу) сумарно вплинули на суттєву корекцію значення ІПП у цій сфері порівняно з відповідними значеннями ІПП по країні.

На корекцію ГІ аналогічно вплинули і показники сфери “Ринок праці”, розширені двома показниками з індексу GEM – ПТП і ЗП. При цьому показник “Частка участі жінок та чоловіків у робочій силі” був збережений.

Отже, основні причини невідповідності отриманих за пропонованою методологією регіональних індексів гендерної нерівності та відповідного індексу для України за 2021 рік визначаються авторами так. По-перше, це різноманітність значень показників за регіонами у сфері “Здоров’я”, які при проведенні загальноукраїнського узагальнення даних, очевидно, взаємно вирівнюють одне одного. По-друге, введення до сфер “Розширення прав і можливостей” та “Ринок праці” нових показників, які наявні на субнаціональному рівні та не є доступними для використання за методологією ООН для всіх країн, дало змогу побачити різницю між регіонами України та, що є найважливішим, висвітлило ті сфери суспільного, політичного й економічного життя в регіонах нашої держави, де є проблеми з поглядом гендерної рівності.

Основні результати і висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі висновки.

1. Досягнення гендерної рівності є важливим пріоритетом у всьому світі, оскільки актуальні гендерні проблеми суттєво перешкоджають раціональному використанню людських ресурсів. Існуючі підходи до дослідження гендерної рівно-

сті передбачають використання як на рівні країн, так і на субнаціональному рівні різних індексів – гендерного розвитку, гендерної нерівності, глобального гендерного розриву. У пропонованій роботі проведено адаптацію індексу гендерної нерівності до субнаціонального рівня України.

2. Необхідність регіональної адаптації індексу гендерної нерівності для України пов’язана з тим, що методологія, пропонована ООН, не відображає різноманітних регіональних особливостей конкретної країни. Причиною цього є обмежені можливості збирання даних та необхідність універсалізації їх типів та видів для всіх країн. В умовах України авторам вдалося суттєво скоректувати показники кожної сфери так, щоб визначити різницю між регіонами нашої держави у контексті вимірювання гендерної нерівності. Як наслідок, це дає змогу вітчизняним політикам і урядовцям формулювати з огляду на гендерний фактор дієві політичні, економічні та соціальні рекомендації у контексті розвитку людського потенціалу, які були б ефективними для кожного з регіонів країни. Використання адаптованої методології побудови регіонального індексу гендерної нерівності для України дало змогу визначити його значення для всіх регіонів нашої країни та провести кластеризацію показників за трьома рівнями – дуже низький, низький та середній. Градацію рівнів обчисленого авторами індексу зіставлено з рівнями гендерної нерівності у Звітах про людський розвиток [11].

3. Діапазон зміни показників РІГН майже для всіх регіонів (крім м. Києва) вийшов за межі визначених значень ГІ для України за 2021 рік через такі можливі причини: а) показники за регіонами України у сфері “Здоров’я” мають значний розмах варіації, який при обрахунку даних за всією країною компенсується; б) для обчислення РІГН у сферах “Розширення прав і можливостей” та “Ринок праці” введено нові показники, доступні на регіональному рівні і разом з тим виявлено суттєві відмінності між окремими регіонами нашої держави у контексті дослідження тих сфер суспільного, політичного й економічного життя, де є реальні проблеми позиції гендерної рівності.

Подальше дослідження цієї тематики доцільно продовжити в напрямі визначення регіональних факторів впливу на показники РІГН у конкретному регіоні. Цікаво було б також зіставити за регіонами значення РІГН з відповідними значеннями регіональних індексів гендерного розвитку та регіональних індексів гендерного розриву. На кореляцію цих показників сподіватися не варто, але широкий набір показників, які вони разом використовують, міг би ширше ілюструвати різницю регіонів за цією проблематикою.

Подяки. Стаття підготовлена в рамках проєкту ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH “Суб-

національна гендерна рівність: баланс цінностей ЄС та українських реалій” № 101047451. Проект фінансується за підтримки Європейської комісії.

Ця публікація відображає лише погляди авторів. Єврокомісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Список використаних джерел

1. Akbаш K., Pasichnyk N., Rizhniak R. Adaptation of the UN's gender inequality index to Ukraine's regions. *Regional Statistics*. 2019. Vol. 9, No. 2. P. 190–212. DOI: 10.15196/RS090208
2. Akbаш K., Pasichnyk N., & Rizhniak R. Generalization of calculation methods for gender indices in demographic and social statistics. *Regional Statistics*. 2018. Vol. 8 (2). P. 170–183. <https://doi.org/10.15196/RS080205>
3. Bericat E. The European Gender Equality index: Conceptual and analytical issues. *Social Indicators Research*. 2012. 108 (1). P. 1–28. <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9872-z>
4. Cascella C., Williams J., Pampaka M. An Extended Regional Gender Gaps Index (eRGGI): Comparative Measurement of Gender Equality at Different Levels of Regionality. *Social Indicators Research*. 2022. Vol. 159. P. 757–800. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02764-x>
5. Proposing a regional gender equality index (R-GEI) with an application to Italy / Di Bella E., et al. *Regional Studies*. 2020. Vol. 55, Issue 5: Regional Planning: Interests, Institutions and Relations, P. 962–973. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1836341>
6. Di Noia J. Indicators of gender equality for American states and regions: An update. *Social Indicators Research*. 2002. Vol. 59. P. 35–77. DOI: 10.1023/A:1016094427841
7. Frias S. M. Measuring structural gender equality in Mexico: A state level analysis. *Social Indicator Research*. 2008. Vol. 88 (2). P. 215–246. DOI: 10.1007/s11205-007-9193-4
8. Human Development Report. Concept and Measurement of Human Development. New York & Oxford: Oxford University Press, 1990. URL: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1990encompletenostats.pdf> (дата звернення: 05.01.2024).
9. Human Development Report. Gender and Human Development. New York & Oxford: Oxford University Press, 1995. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/256/hdr_1995_en_complete_nostats.pdf (дата звернення: 05.01.2024).
10. Human Development Report. The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2010. URL: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/human-development-report-2010-complete-english.human-development-report-2010-complete-english> (дата звернення: 05.01.2024).
11. Human Development Report. Uncertain Times, Unsettled Lives: Shaping our Future in a Transforming World. New York: United Nations Development Programme, 2021/2022. URL: https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2021-22reportenglish_0.pdf (дата звернення: 05.01.2024).
12. Kjeldstad R., Kristiansen J. E. Constructing a Regional Gender Equality Index: Reflections on a First Experience with Norwegian Data. *Statistical Journal of the United Nations Economic Commission for Europe*. 2001. Vol. 18, No. 1. P. 41–49. DOI: 10.3233/SJU-2001-18103
13. Martinez Peinado, J., Cairo Cespedes, G. Gender and regional inequality in human development: The case of Spain. *Feminist Economics*. 2004. Vol. 10, Issue 1. P. 37–64. <https://doi.org/10.1080/1354570042000182954>
14. Walby S., Armstrong J. Measuring equalities: Data and indicators in Britain. *International Journal of Social Research Methodology*. 2010. Vol. 13, Issue 3. P. 237–249. <https://doi.org/10.1080/13645579.2010.482259>
15. Акбаш К. С., Пасічник Н. О., Ріжняк Р. Я. Статистичний аналіз гендерного розвитку регіонів України. *Статистика України*. 2019. № 3 С. 90–99. Doi: 10.31767/su.3(86)2019.03.10
16. Гендерний профіль України. United Nations Development Programme. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/gender-profile-ukraine> (дата звернення: 05.01.2024)..
17. Індекс гендерної нерівності в Україні та Європі. *Слово і Діло*. 08.03.2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/08/infografika/suspilstvo/indeks-hendernoyi-nerivnosti-ukrayini-ta-yeuropi> (дата звернення: 05.01.2024).
18. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан / Лібанова Е. М. та ін.; РВПС України НАН України. Київ: СПД Савчина, 2002. 123 с.
19. Населення України 2021. Демографічний щорічник / Державна служба статистики України. Київ, 2022. https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/10/zb_nasel%20_2021.pdf (дата звернення: 05.01.2024).
20. Індикатори для моніторингу гендерної рівності, метадані. Розділ 5. Суспільне життя та прийняття рішень. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/gend_rivnist/metadana_gr/05/05.htm (дата звернення: 05.01.2024).

21. Демографічна та соціальна статистика / Ринок праці / Зайнятість та безробіття. Анонімні мікродані за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (2021). Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/micro_dani/menu/pr_.htm (дата звернення: 05.01.2024).
22. Демографічна та соціальна статистика / Ринок праці (2021). Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm (дата звернення: 05.01.2024).
23. Валовий регіональний продукт. 2021 / Державна служба статистики України. Київ, 2023. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/05/zb_vrp_2021.pdf
24. Демографічна та соціальна статистика / Населення та міграція. Чисельність населення по регіонах. Чисельність населення та середня чисельність за періоди року. Архів. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/ds/kn/arh_kn2022_u.html (дата звернення: 05.01.2024).
25. Регіональна статистика. Ринок праці. Зайнятість та безробіття. Рівень зайнятості населення по регіонах. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/open_data/menu/gr_vd.htm (дата звернення: 05.01.2024).
26. Архів валютних курсів. Міністерство фінансів України . URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/archive/> (дата звернення: 05.01.2024).

References

1. Akbash, K., Pasichnyk, N., & Rizhniak, R. (2019). Adaptation of the UN's gender inequality index to Ukraine's regions. *Regional Statistics*, 9, 2, 190–212. DOI: 10.15196/RS090208
2. Akbash, K., Pasichnyk, N., & Rizhniak, R. (2018). Generalization of calculation methods for gender indices in demographic and social statistics. *Regional Statistics*, 8, 2, 170–183. <https://doi.org/10.15196/RS080205>
3. Bericat, E. (2012). The European Gender Equality index: Conceptual and analytical issues. *Social Indicators Research*, 108 (1), 1–28. <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9872-z>
4. Cascella, C., Williams, J., & Pampaka, M. (2022). An Extended Regional Gender Gaps Index (eRGGI): Comparative Measurement of Gender Equality at Different Levels of Regionality. *Social Indicators Research*, 159, 757–800. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02764-x>
5. Di Bella, E., Leporatti, L., Gandullia, L., & Maggino, F. (2020). Proposing a regional gender equality index (R-GEI) with an application to Italy. *Regional Studies*, Vol. 55, Issue 5: Regional Planning: Interests, Institutions and Relations, p. 962–973. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1836341>
6. Di Noia, J. (2002). Indicators of gender equality for American states and regions: An update. *Social Indicators Research*, 59, 35–77. DOI: 10.1023/A:1016094427841
7. Frias, S. M. (2008). Measuring structural gender equality in Mexico: A state level analysis. *Social Indicator Research*, 88 (2), 215–246. DOI: 10.1007/s11205-007-9193-4
8. *Human Development Report. Concept and Measurement of Human Development.* (1990). New York & Oxford: Oxford University Press. Retrieved from <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1990encompletenostats.pdf>
9. *Human Development Report. Gender and Human Development.* (1995). New York & Oxford: Oxford University Press. Retrieved from <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1995encompletenostats.pdf>
10. *Human Development Report. The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development.* (2010). Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan. Retrieved from <https://hdr.undp.org/system/files/documents/human-development-report-2010-complete-english.human-development-report-2010-complete-english>
11. *Human Development Report. Uncertain Times, Unsettled Lives: Shaping our Future in a Transforming World.* (2021/2022). New York: United Nations Development Programme. Retrieved from https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2021-22reportenglish_0.pdf
12. Kjeldstad, R., & Kristiansen, J. E. (2001). Constructing a Regional Gender Equality Index: Reflections on a First Experience with Norwegian Data. *Statistical Journal of the United Nations Economic Commission for Europe*, 18 (1), 41–49. DOI: 10.3233/SJU-2001-18103
13. Martinez Peinado, J., & Cairo Cespedes, G. (2004). Gender and regional inequality in human development: The case of Spain. *Feminist Economics*, 10, 1, 37–64. <https://doi.org/10.1080/1354570042000182954>
14. Walby, S., & Armstrong, J. (2010). Measuring equalities: Data and indicators in Britain. *International Journal of Social Research Methodology*, 13, 3, 237–249. <https://doi.org/10.1080/13645579.2010.482259>

15. Akbash, K., Pasichnyk, N., & Rizhniak, R. (2019). Statystychnyi analiz hendernoho rozvytku rehioniv Ukrainy [A Statistical Analysis of Gender Development in Ukrainian Regions]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 3, 90–99. Doi: 10.31767/su.3(86)2019.03.10 [in Ukrainian].
16. *Hendernyi profil Ukrainy [Gender profile of Ukraine]*. United Nations Development Programme. Retrieved January 05, 2024 from <https://www.undp.org/uk/ukraine/gender-profile-ukraine> [in Ukrainian].
17. Indeks hendernoi nerivnosti v Ukraini ta Yevropi [Gender inequality index in Ukraine and Europe]. (08.03.2023). *Slovo i Dilo – Slovo&Delo*. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/08/infografika/suspilstvo/indeks-hendernoyi-nerivnosti-ukrayini-ta-yevropi> [in Ukrainian].
18. Libanova, E. M., Vlasenko, N. S., Vlasiuk, O. S., Kalacheva, I. V., Makarova, O. V., Shevchuk, P.Ye., & et al. (2002). *Liudskiy rozvytok rehioniv Ukrainy: metodyka otsinky ta suchasnyi stan [Human development of the regions of Ukraine: assessment methods and current state]*. The Council for the Study of the Productive Forces of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv: SPD Savchyna [in Ukrainian].
19. Naseleння Ukrainy 2021. Demohrafichnyi shchorichnyk [Population of Ukraine 2021: Demographic Yearbook]. (2022). *State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/10/zb_nasel%20_2021.pdf [in Ukrainian].
20. Indykatory dlia monitorynhu hendernoi rivnosti, metadani. Rozdil 5. Suspilne zhyttia ta pryinyattia rishen [Indicators for gender equality monitoring, metadata. Chapter 5. Social life and decision-making]. *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved January 05, 2024 from https://ukrstat.gov.ua/gend_rivnist/metadana_gr/05/05.htm [in Ukrainian].
21. Demohrafichna ta sotsialna statystyka / Rynok pratsi / Zainiatist ta bezrobittia. Anonimni mikro-dani za pokaznykamy shchodo robochoi syly ta yikh kharakterystykamy [Demographic and social statistics / Labor market / Employment and unemployment. Anonymized microdata on labor force indicators and characteristics] (2021). *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved January 05, 2024 from https://ukrstat.gov.ua/operativ/micro_dani/menu/pr_.htm [in Ukrainian].
22. Demohrafichna ta sotsialna statystyka / Rynok pratsi [Demographic and social statistics / Labor market]. (2021). *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved January 05, 2024 from https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm [in Ukrainian].
23. Valovyi rehionalnyi produkt 2021: stat. zb. [Gross Regional Product 2021: Statistical Yearbook]. (2023). *State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/05/zb_vrp_2021.pdf [in Ukrainian].
24. Demohrafichna ta sotsialna statystyka / Naseleння ta mihratsiia. Chyselnist naseleńnia po rehionakh. Chyselnist naseleńnia ta serednia chyselnist za periony roku. Arkhiv [Demographic and social statistics / Population and migration. Population by region. Population size and average size for periods of the year. Archive]. *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved January 05, 2024 from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/ds/kn/arh_kn2022_u.html [in Ukrainian].
25. Rehionalna statystyka. Rynok pratsi. Zainiatist ta bezrobittia. Riven zainiatosti naseleńnia po rehionakh [Regional statistics. Labor market. Employment and unemployment. The employment level of the population by region]. *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved January 05, 2024 from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/open_data/menu/rp_vd.htm [in Ukrainian].
26. Arkhiv valiutnykh kursiv [Archive of exchange rates]. *Ministry of Finance of Ukraine*. Retrieved January 05, 2024 from <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/archive/> [in Ukrainian].

K. S. Akbash,

PhD in Physic & Mathematics, Associate Professor,
Associate Professor of Department,
E-mail: kateryna.akbash@gmail.com
Researcher ID: Z-5027-2019,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3676-4574>;

N. O. Pasichnyk,

DSc in History, Professor,
Professor of Department,
E-mail: pasichnyk1809@gmail.com
Researcher ID: Q-8394-2019,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0923-9486>;

R. Ya. Rizhniak,

DSc in History, Professor,
Professor of Department,
E-mail: rzhniak@gmail.com
Researcher ID: Q-3371-2019,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1977-9048>;
Department of Mathematics and Digital Technologies,
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

Statistical Analysis of the Gender Inequality Index by the Regions of Ukraine

The article presents the results of adapting the methodology for determining the Gender Inequality index at the regional level for Ukraine in 2021. At the same time, a transformed set of indicators was used and the variability of indicator values in different regions of the country was clearly illustrated. The following facts were discovered during the research.

Achieving gender equality is an important priority around the world, as existing gender problems significantly hinder the rational use of human resources. Current approaches to the study of gender equality involve the use of various indices both at the country level and at the subnational level - gender development, gender inequality, global gender gap. The need for regional adaptation of the Gender Inequality index for Ukraine is due to the fact that the methodology proposed by the UN does not reflect the various regional characteristics of a specific country. The reason for this is the limited possibilities of data collection and the need to universalize their types and types for all countries. In the conditions of Ukraine, the authors managed to significantly adjust the indicators of each area in order to determine the difference between the regions of our country in the context of measuring gender inequality. As a result, it makes it possible to provide politicians and government officials with effective political, economic and social recommendations in the context of human potential development, taking into account the gender factor, which would be effective for each of the regions of the country.

It was found that the area of change in indicators of regional indices of gender inequality for almost all regions (except Kyiv city) exceeded the defined values of the Gender Inequality index for Ukraine for the year 2021 for the following possible reasons: a) indicators by regions of Ukraine in the field of "Health" have a significant amount of variation, which is compensated for when calculating the data for the entire country; b) to calculate the regional index of gender inequality in the areas of "Empowerment" and "Labor Market", new indicators were introduced that were available at the regional level and, at the same time, revealed significant differences between individual regions of our country in the context of the study of those areas of social, political and economic life where there are real problems from the point of view of gender equality.

Key words: *index of gender inequality, methodology, regional (subnational) adaptation, rating.*

Бібліографічний опис для цитування:

Акбаш К. С., Пасічник Н. О., Ріжняк Р. Я. Статистичний аналіз індексу гендерної нерівності за регіонами України. *Статистика України*. 2024. № 1. С. 32–46. Doi: 10.31767/su.1(104)2024.01.04

Bibliographic description for quoting:

Akbash, K. S., Pasichnyk, N. O., & Rizhniak, R. Ya. (2024). Statystychnyi analiz indeksu hendernoї nerivnosti za rehionamy Ukrainy [Statistical Analysis of the Gender Inequality Index by the Regions of Ukraine]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 1, 32–46. Doi: 10.31767/su.1(104)2024.01.04 [in Ukrainian].